

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

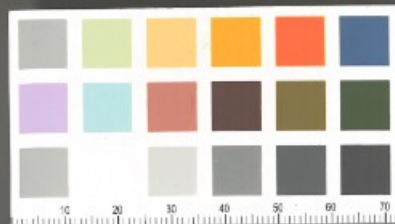
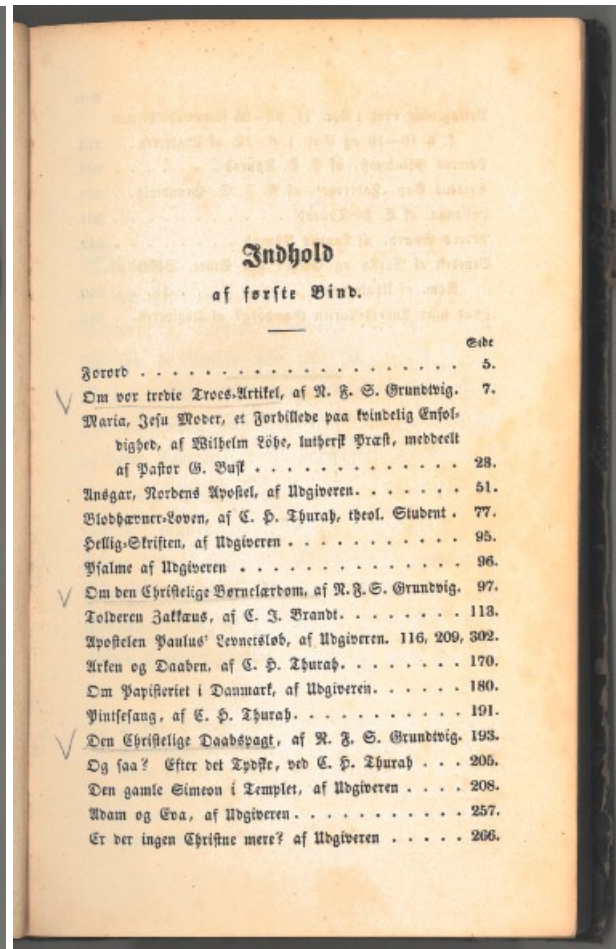
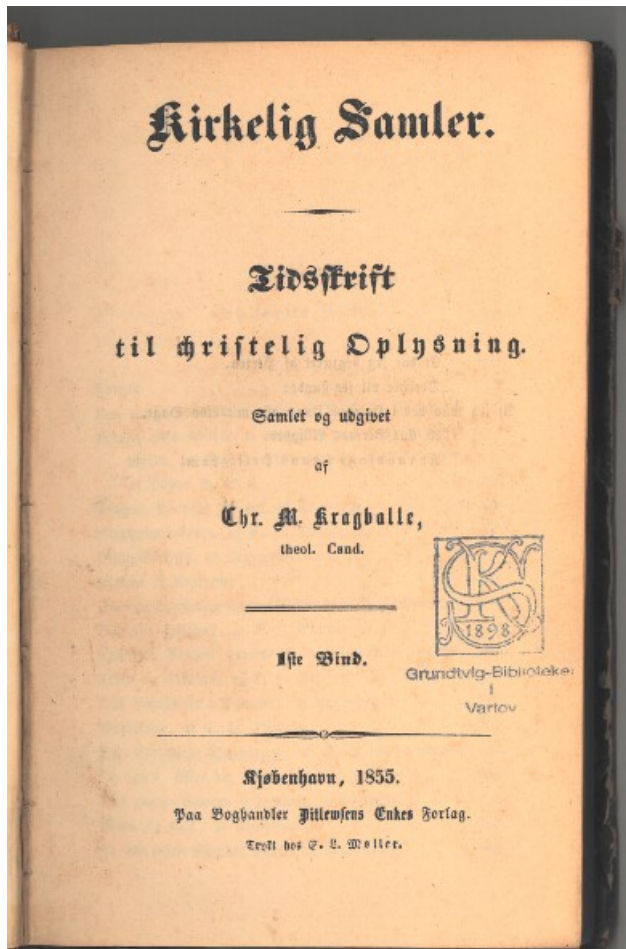
Titel: Om vor tredie Troes-Artikel

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Om vor tredie Troes-Artikel", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1855_1108-txt-shoot-idm106/facsimile.pdf (tilgået 24. juni 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

10

Side

Betragtning over 1 Kor. 11, 23—25 sammenholdt med
1, 6. 10—16 og Gal. 1. 6—12, af Udgiveren . . . 273.

✓ Herrens Gjenkomst, af E. P. Hurah . . . . . 283.

Herrens Den „Haberer“, af N. F. S. Grundtvig . . . 289.

✓ Sofiana, af E. P. Hurah . . . . . 301.

Peters Sværd, af Laurids Hurah . . . . . 342.

Benedikt af Nursia og Gregor den Store, Biskop af
Rom, af Udgiveren . . . . . 350.

Evab siger Anders Larsen Gamberg? af Udgiveren . . 385.

V

Om vor tredje Troes-Artikel.

(Til de Troende.)

Den ægte, oprindelige Christendom er noget Nyt paa Jorden, som ingen kender uden hvem der hører Guds Ord derom og troer Ordet, som skrevet staaer: hvordan skulde de paafalde Herren uden at troe paa ham, og hvordan skulde de troe, uden at have hørt? thi Troen kommer af Guds Ords Hørelse. Derfor skrev Vorherres Jesu Christi Apostler deres kristelige Dytigheder kun for Christne og til Christne, som havde hørt og troet og var døbte med den kristelige Daab. Dette har Biskper og Præster, som skulde være Apostlernes Efterfølgere, siden kun sjelden lagt Mærke til eller efterlignet, og det er en Hoved-Grund til det store Billedede, hvori man er kommet baade om Apostels-Skrifternes rette Mening og om alt Christeligt, som man, baade i Tale og Skrift til ingen Nytte, men til stor Skade, har langt mere trættedes og pruttet med de vantroe Bibelsæfere om, end oplyst de troende Christne om, saa at, naar vi med vore kristelige Skrivelser vil oplyse og gavne Menigheden, da maae vi vende om til den Apostoliske Skik og Brug og kun have de Troende for Dine og stille vor Skrift til dem alene, med det udtrykkelige Tillæg, at

Rigtelig Saml. 1 Bind.

vi godt veed, at vantroe Læsere, om Skrivelsen kommer dem for Die, slet ikke kan forstaae, men kun misforstaae vor Mening.

Hvad jeg altsaa her skriver om vor „trede Troes-Artikel,“ det skriver jeg kun til og for dem, der baade veed, hvordan den lyder ved den Daab, vi er dobt med, og troer paa dens Indhold, saa at naar jeg dog later denne Skrivelse offentlig trykke, da er det kun fordi den saaledes bedst kan komme alle mine Medtroende af den danske Lunge for Dine, og fordi hele Verden gjerne maa see, hvad jeg, som troende Christen og Ordets Tjener, skriver om den saaledes Tro til mine Medchristne.

Saa beder jeg da først eder alle lægge vel Mærke til, at hvad vi er vant til, efter Morten Luthers lille Børnebog, at kalde „de tre Troes-Artikler“ det er kun en Tredeeling af det „Troens Ord“ som altid lyder ved den kristelige Daab, og hvor paa der døbes, naar det „Troens Ord“ heelt og holdent er bekiendt med et lydeligt Ja til Spørgsmaalene derom.

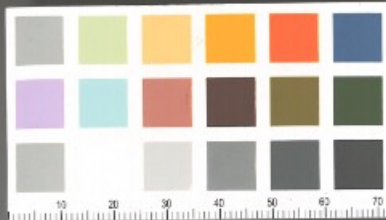
Dernæst beder jeg eder lægge det vel paa Herte, at dette Troens Ord ved Daaben, som fra Aarhundtid er Menigheden vitterligt under Navn af „den Apostoliske Troesbenedelse“ er den ene Del af vor Daabs-Pagt, det vil sige: den Aftale, vi paa Vorherres Begne skal gjøre med alle dem, der ved Herrens Daab, i Faderens og Sønnens og den Helligaands Navn, vil optages i Vorherres Jesu Christi Menighed, og derved faae Del i den Synsds-Fortjædelse og det Salighedens visse Haab, som han har lovet at staae alle dem, som „troer og er

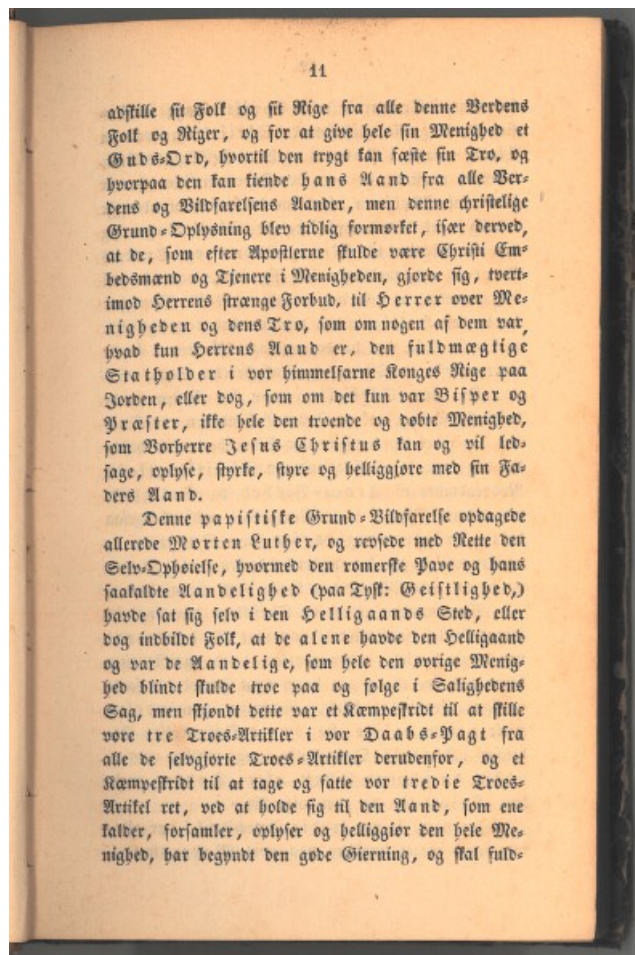
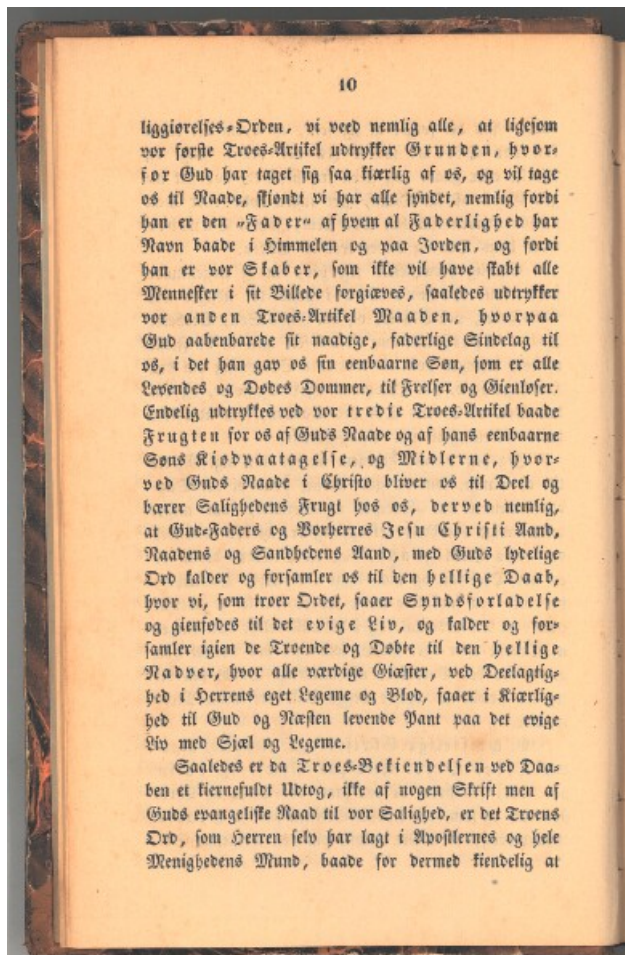
dobt,“ saa det følger af sig selv, at hvem der enten kun paa Strømt svarer Ja ved denne Paagt og Aftale, eller gaaer dog siden fra sit Ord, har slet ingen Gavn af sin Daab, slet ingen Lyd eller Deel i hvad Herren kun har lovet dem, som i Sandhed troer hans Ord og bliver troe til Døden.

Endelig forudsætter jeg her, at I nogenlunde fatter dette Troens Ord i hoed det udfiger om Gud-Fader, vor Slæder, og om Guds Søn, Vorherre Jesus Kristus, vor Gjenslojer, men at de fleste af eder trænger høit til nærmere Oplysning om den Helligaand, vor Talsmand og Helliggjører, og om den Del af Troens Ord ved Daaben, som udtrykker hans Gjerning til vor Saliggjorelse.

Jeg har nemlig giennem mange Aar lagt Mærke til, at mange, som ret godt vidste, hvad vi ved Daaben bekiender om „Faderen og Sønnen,“ var meget tvivlraadige om hvad det egentlig er, vi der bekiender om „den Helligaand,“ og da Grunden dertil for en stor Deel kan og maa ligge i de Ord's Dunkelhed, hvormed den saakaldte tredje Troes-Artikel er oversat paa vort Mødermaal, og i de uilladelige Endringer af Ordene efter eget Lykke, som man har prøvet paa at indføre ved Vorherres uforanderlige Daab, saa vil jeg nu stræbe at oplyse begge Dele for mine Medtroende.

Vi kristelige Skriftekloge, som veed, hvordan Troes-Ordet lyder paa Græsk og Latin hos dem, fra hvem vi har faaet vor Daab og Christendom, og som, ved Apostel-Skriften paa sit Græske Grundprog, er senere oplyste om den kristelige Sa-

føre den til Vorherres Jesu Christi Dag; saa for-
slog det dog ikke, eftersom de Skrifstloge paa en
Maade traadte i Havens og hans Geistligheds Sted,
i det de paastod, at vore tre Troes-Artikler var et
Udtog af Skriften, som ene de forstod at udlægge
rettelig, thi derved opfaastede de Skrifstloge sig
paa en Maade til Menighedens og Troens
Herrer, og modjagde kun sig selv, naar de vel
indbømmede, at hele den troende og dobte Menighed
havde den Helligaand, men paastod dog ligesuldt,
at kun de Saa, der havde randsaget Skrifterne, kunde
være oplyste om Troens og Salighedens Sag.

Om vore Skrifstloge nu for Resten havde
holdt sig strengt nok til Troes-Bekendelsen ved Da-
ben, og givet den eensstemmigt Vidnesbyrd, saa havde
det dog, ved deres Paastand om Skrifstlogskabs
Nødvendighed til Troes-Vished og Salighed,
været deres Skyld, naar Menigheden nedsaak ligesaa
dybt i Tvivlsraadighed, som før i Dverro, og
da især tvivlede om, hvem der havde den Helligaand
og hvad hele Menigheden kunde vente sig af ham.

Men desuden gjorde de Skrifstloge den tredje
Troes-Artikel, som allerede paa vort Moderemaal
var meget dunkel, endnu mørkere, ved, ganske efter
deres eget Hoved og paa deres egen Haand, at sætte
og sige „christelig Kirke,“ istedenfor „almindelig
Kirke,“ sætte og sige „Legemets Dypstændelse“ iste-
denfor „Kjødets Dypstændelse,“ og endelig ved at
indslyde det selvgjorte Tillæg „efter Døden“ mel-
lem „Dypstændelse“ og „det evige Liv.“

Jeg siger, at vor tredje Troes-Artikel var alle-
rede forud meget dunklere paa vort Moderemaal

end den kunde og skulde været, var det, baade ved Brugen
af det fremmede og selvgjorte Ord „Kirke“ isteden-
for „Menighed“ eller „Folke-Samling“, (paa
Græsk og Latin: „ekklesia“) og ved det ubestemte
Ord „Samfund“ istedenfor „Fællesskab,“ men
nu blev det meget værre, da man satte Ordet „chri-
stelig“ som de Lærde maatte trættes om til Domes-
dag, istedenfor Ordet „almindelig“ som alle Folk
kunde see skulde udtrykke hvad der altid og alle-
vegne var eens, og da man, ved at sætte „Legemets“
istedenfor „Kjødets“ Dypstændelse, fristede
Menigheden til at drømme om et andet Slags Le-
geme end det af „Kjød og Been,“ som Vorherre
stod op med, og da man endelig indslydte det selvgjorte
„efter Døden,“ som hos Menigheden maatte vække den
Tanke, at det først var efter Døden, Vorherre
vilde give os Del i det evige Liv, sløndt han har
lovet alle sine Troende, med sin Mand at aabne en
Livs-Kilde inden i dem, som springer til et evigt Liv.

Jeg vilde gjerne oplyse Menigheden om, hvad
der mellem Mennesker kan tale til Undskyldning
baade for de gamle og de nye Feil, hvorved man slet
ikke meente at forvanske Troes-Bekendelsen, men deels
maatte det her falde for vidtskiftigt og endda vel blive
utvibeligt for de fleste Læsere, og deels maatte jeg dog
først og sidst bede Menigheden lægge vel Mærke til, at
Vorherre slet ikke kan tage nogen Undskyldning for
gyldig af sine Tjenere, naar de, vittierlig eller uvit-
terlig, forvanske hans Ord, da Følgen altid bliver
den samme for hans Menighed, som, naar den ikke
tager Guds-Ordet reent, ikke heller kan forstaae det
ret eller nyde dets fulde Betsignelse.

Saaledes maa det da, som christelige Skriftstolte, være vor første Omsorg at oplyse Menigheden om at vor tredje Troens-Artikel skal lyde saaledes paa Dansk, at vi deri udtrykker hverken meer eller mindre end vor Tro paa den Helligaand i hele den hellige Menighed, eller den hellige, almindelige Folke-Samling, og i de Helliges Fællesskab, med Synds-Forladelse, Kjeds-Dyptandelse og evigt Liv!

Veed først Menigheden dette, da behøver den neppe vor Dplysning for at see, at Ordet „Kirke“ og ethvert dunkelt Ord, man har sat isædenfor „Menighed“ eller „Folke-Samling,“ har været meget fadeligt, baade som en Formørelse af Menighedens Forhold til Aanden, og som et Smuthul for Haven og alle dem, der, som Troens og Menighedens Herrer, vilde sætte sig selv i den Helligaands Sted, eller dog antages for at have den Helligaand alene og saaledes være Mellemled mellem Aanden og Menigheden.

Ligeledes vil Menigheden da findes aaben for den nærmere Dplysning, som vi efter de øvrige Indstiftelses-Ord haabe ved Daaben og Nadderer og efter Apostel-Skriften, kan og skal give om den Helligaands Gjerning, der, som alt Luther i sin Forklaring af vor tredje Troens-Artikel har bemærket, begynder med Evangeliets Forkyndelse og slutter først med hele Menighedens og saa legemlige Helliggjørelse i det evige Liv.

Herved er nu først at mærke, at den Helligaand, eller paa bedre Dansk: Helligaanden, som udretter hele Guddoms-Gjerningen i Menigheden, og i

hvis Navn vi ligesaa vel døbes, som i „Faderens“ og „Sønnens“, han maa hverken antages for en blot Kraft eller for nogen Slags Engel, men for hvad man har kaldt en guddommelig Person, det vil sige: den Høiestes Kraft, som veed af sig selv at sige og uddeler til Enhver efter som han vil, altsaa er paa guddommelig Maade selvstændig og fri.

Hvad der nu gjælder om alle Aander, og saa om det aandelige Kryb, som Sjælen er i os, at de er usynlige, og kan kun aabenbare sig i det usynlige Ord, ved den Kraft, de lægger deri, og den Virkning, de derved frembringer i en vis større eller mindre, aandelig og hjertelig Kreds, det gjælder ogsaa om Herrens og hans Menigheds Aand, Helligaanden, som udgaar fra Faderen, saa det, for at kende den Helligaand og hans Gjerning fra alle vildfarende og alle ringere Aander, gjælder om at kende et Ord, hvorigennem han virker og derved aabenbarer sin aandelige Kraft, ligesom enhver af os aabenbarer sin aandelige Kraft eller sin aandelige Afmagt i vort Ord, og ligesom ethvert Folks Aand aabenbarer sin Kraft i Folkets Mødermaal, og dette den Helligaands Kraft-Ord, hvori han aabenbarer sig, og hvormed han udretter hele sin Guddoms-Gjerning hos os, det er Christi Evangelium eller Julebud, saaledes som det kiernesfuldt er udtrykt i Ordet af Vorherres Jesu Christi egen Mund, ved hans guddommelige Indstiftelse: den hellige Daab og den hellige Nadder, og da først og fremmest, i det Troens Ord, som alle ved Daaben skal be-

fiende og maae troe for ved Daaben at optages af Herren i hans Menighed.

Kund er altsaa, hvor dette Troens, Daabens og Nadverens Ord lyder uforfalsket paa sit rette Sted og i sin rette Folge, kun der er Vorherres Jesu Christi Aand, kun hos dem, som af Hjertet troer dette Ord, kun hos dem udreiter han sin Gierning, og kun de Evangelists Prædikanter, i hvis Prædiken dette Herrens eget Ord er Sjælen, kun de drives af Herrens Aand, kun de er hans Redskab til Embeds-Gierningen i Herrens Menighed.

At nu denne Vorherres Jesu Christi Aand, som ikke taler af sig selv, men taler kun hvad han hører, og giver Herrens Ord til os et guddommeligt Vidnesbyrd, ved at gjøre det til Aand og Liv for os, at han er hvad vi med Herrens Ord ved Daaben kalder ham: den Helligaand, det vil sige: Hellighedens eller Hjerte-Reenhedens og Sandhedens Aand, det kan og vil den Verden, som ikke vil troe paa Vorherre Jesus Christus, naturligvis aldrig indrømme, og det nytter aldrig at trættes med Verden derom, da det i Tidens Løb kun kan bevises hos og for de Troende, ved Aandens Virkning paa deres Hjerte, saa at, hvad Vorherres Jesu Christi Aand kan bevise, har bevist og beviser daglig for Verden, det er kun, at han er en Aand over alle Aander. Dette beviste Herrens Aand klarlig ved sin første Aabenbarelse paa den store Pindsefest, da han udrustede Apostlerne til at tale Christi Evangelium med Liv og Kraft til alle Folkesærd paa deres eget Modersmaal; men det har Herrens Aand i Tidens Løb endnu bevist og beviser daglig langt grun-

digere, ved, overalt, hvor Christi ægte Evangelium, med Daaben og Nadveren efter Herrens egen Indsigelse, lyder og høres, at bemægtige sig hvert Folks Modersmaal, saa hans Redskab kan tale langt mere levende og kraftigt derpaa om Jesus Christus og om alt hvad hans er, end Folke-Aandernes Redskab har kunnet tale om Folket selv og om dets egne Heste og Hølguder, og om dets eienommelige Tro, Haab og Kjærlighed. Denne guddommelige Forsættelse og Afhjæmning af Pindse-Færtagnet med de gløbende Tunger, den er imidlertid endnu skjult selv for de fleste Christne, fordi deres naturlige Tankegang er blevet smittet af Verdens Aandløshed, thi det følger af sig selv, at naar man ingen Følelse har af sit eget Folks og Tungeaals Aand, som Livs-Kraften i Ordet og Tankerne om de usynlige Ting inden i os og ovenover os, altsaa om guddommelige og menneskelige Ting, da kan man heller ingen Sammenligning gjøre mellem denne Aand og Vorherres Jesu Christi og hans Menigheds Aand. Derfor nytter det heller ikke endnu synderlig at skrive til Menigheden om, hvad det vil sige, at den af Herrens Aand ved Troen og Daaben samles og sødes til et nyt Israels, til et aandeligt Guds Folk, ligesaa ophøiet over alle Verdens-Folk, som Herren er over alle Herrer og hans Aand over alle Aander, eller at skrive om de „Helliges Fællesskab“, som Herrens Aand opkøber med Herrens Bøn og ved Herrens Bord, der ogsaa overgaar det helligste Fællesskab mellem jordiske Forældre og Børn, Sødsfænde, Venner og Ægtefolk, ligesaa meget som Guds og Vorherres Jesu Christi Kjærlighed overgaar at vor

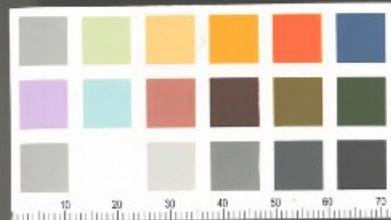
naturlige Menneske-Kiærlighed; thi for at sionne paa det, maae vi først kende vor naturlige Følelighed og vor naturlige Kiærlighed i deres bedste Skikkelse, hvori Kiødeligheden vist nok er det meste, men hvori der dog kan og skal være saamegen Aandelighed og Hjertelighed, at vi deraf faaer den levende Moalestof, som kan og skal lære os at sionne paa den uforlignelige Kraft og Kiærlighed som der er i Guds Folks Mand og i det christelige Broderskabs Hjerter!

Bedre kan man vel strive om den Helligaands Gaver i Vorherres Jesu Navn til hele Menigheden og til Fællesskabet, da enhver af os, som føler, han er en Synd er, ogsaa føler, han trænger høit til Syndsforlættelse, og erfarer, at den er ingensteds at finde uden i Vorherres Jesu Christi Menighed, og enhver af os, som føler sin Dødelighed, ogsaa kender noget til Dødens Bitterhed, og veed, at derimod vorer ingen Urt uden i Guds Paradis, derover er ingen Trost uden det evige Livs Haab baade for Sjæl og Kjøde; men saalænge vi ikke har nogen levende Følelse af vor Dypagelse i Guds Folket og af vor Indlemmelse i de Helliges Fællesskab, saalænge kan vi dog heller ikke have den fyldestgjørende Bisbed om Syndsforlættelse, Kiøds-Dyndanelse og evigt Liv, som den Helligaand giver, thi han er ikke sendt til nogen Enkelt, men til den hele Menighed, og giver ikke Syndsforlættelse og evigt Liv til nogen Enkelt af os hver for sig, men kun til alle og enhver i den Menighed, som han forsamler og i det Fællesskab, som han staber.

Derimod kan og skal vi baade med Mund og Pen

indflærpe de Troende, at en Hoved-Hindring for deres Menigheds-Bevisthed og deres Følelse af Hjerter-Fællesskabet kun kan bortryddes derved, at baade Troens-Bekendelsen, Daaben og Raadveren efter Herrens Indstiftelse, bliver, verdslig og borgerlig talt, en aldeles fri Sag, saa at langtfra at ville løkke eller true nogen til Bekendelse af deres Tro, til Gienfaldelse i Herrens Daab og Broderskab ved Herrens Bord, maae de troende Christne tværtimod advare alle Mennesker og befærge dem dog endelig ikke at lyve for Gud ved at bekiende en Tro, de ikke har, eller at drive Spot med Herrens Saligheds-Midler, som de gier, naar de, uden Tro paa Faderen og Sønnen og den Helligaand, lader sig bede i den treenige Guds Navn, og uden troende Forlangsel efter hjerteligt Fællesskab med Vorherre Jesus Christus og alle hans Benner, uværldig æder hans Kiød og drifter hans Blod. Først da kan det nemlig igjen komme for Dagen, at Herren, i dem, som troer og bliver døbte, har kjøbt sig et Eiendoms-Folk, og at han ved sit Bord lærer alle sine Benner at elske hinanden, ligesom han elsker Sine.

Det er derfor meget sørgeligt, at ogsaa hos os endnu mange Troende er frihedsstyre og styder derved Herrens Mand fra sig, som kalder os alle i Frihed, og kan aldrig aabenbares uden i Frihed, da al aandelig Trældom nødvendig formørker og skjuler hans Gierning, thi naar man hører Millioner bekiende Troens Ord og hører dem bedes og bespiset med Raadens og det evige Livs Ord, uden at det kendes paa dem, da tværtimod deres ligesaa uhykelige som ugudelige Trældom under Synd og Død

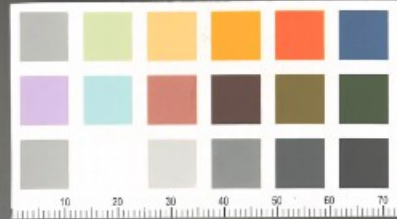
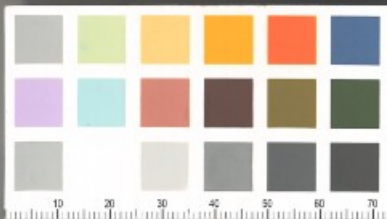
er lige umiøienkelig, da er det umueligt at fæste sin Tro til dette Ord, med Guds Aand i sig, og at bevare Troen, naar man ikke aabner sine Dine for det uforhoarlige Afbesyl, der drives med Troens Ord og Salighedens Midler, naar man dermed stræber at paanode eller paaliste Noget de Guds Gaver, der kun rækkes af Hans fri Naade, og kan kun blive deres, der med fri Tro og Taknemmelighed modtager dem af Herrens Haand.

Ja, først naar vi, istedenfor at forsvare, indertig beklager det Bilde, som den verdslige Christendom og Kirken har skabt, først da kan vi, midt i Billedet, begynde at stunte Guds Bei paa Jorden og hans Saliggjorelses-Orden hos alle Folk, saa at hos alle dem, saa eller mange, som saadru siger: Ja til Daabs-Pagten og søger Gienfødselen i Daaben, hos dem alle begynder han sin gode Gienning ved Synds-Forladelsen, uden hvilken ingen Gienfødselse til det evige Liv er muelig, da Syndens Sold er Død, men hvoraf ogsaa Gienfødselen nødvendig følger, thi naar vor Skaber tilgiver os al vor Synd, da tager han os til Naade, som en Fader kan tage sine vanartede men angergivne Børn til Naade, og Guds Naade maa blive Røden til evigt Liv, som skrevet staar. Syndens Sold er Døden, men Guds Naadegave er det evige Liv i Christo Jesu, Vorherre. Da det imidlertid ligesaa vel er i Vorherres Jesu Christi Navn, som for hans Skyld og ved hans Munds Ord alene, vi kan faae enten Synds-Forladelse eller Riøds-Opfandelse og evigt Liv, saa er det først ved Herrens Ord, ved de Ord af hans Mund, som giver os delagtige i

hans for os hengivne Legeme og hans for os til Synds-Forladelse udgydte Bled, derved, at Herrens Aand i vort hiertlige Fællesskab (paa Græsk: koinonia og paa Latin: communio) med Herren og med hinanden, lader os føle den salige Viøhed, at alle vore Synder blev udslette, da den Haandskrift, som fordoemde os, blev med Vorherre Jesus Christus naglet til hans Kors, og at vi, i hans Kjørlighed, er overgangne fra Døden til Livet, saa Legems-Døden, om vi end maae lide den, skal ikke skade os, men herlig overvindes ved vor Opfandelse med "Kjød og Been" i vor forsfættede Herres Navn, som saaledes opstod for os af Graven.

Først, naar vi saaledes i Troen forbinder vor Tro og Bekjendelse med Daaben og Nadveren, som Herrens Naade-Midler til det store Gienfødsels- og Saliggjorelses-Værk, først da seer vi, at Herrens Aand, den evige Livs-Kraft, bliver virksom i os, saa vi kan være i Vorherres Jesu Christi Naade og Kundskab.

Ligesom nemlig det glædelige Budskab, at Gud af sin store Kjørlighed har hengivet sin eenbaarne Son, for at hver den, som troer paa ham, skal ikke fortales, men have det evige Liv, først vinder Lys for os, naar vi af Troens Ord ved Daaben lærer, baade hvad det er for en Gud, der elsker os saa høit, og hvem der er Hans for os hengivne eenbaarne Son, og hvad det vil sige at troe paa ham, og hvorved vi da frelles fra Fortabelse, og hvordan vi saa faaer det evige Liv; saaledes bliver ogsaa det glædelige Budskab først Aand og Liv for os, naar det kommer levende og varmt til os fra Vorherres egen Mund,

som Bogstav-Skriften jo ikke selv er eller kan være, men nedstammer kun fra og peger paa, og nu er det aabenbar igjen vor tredje Troes-Artikel, eller vor Troes-Bekendelse om den Helligaand og hans Gjerning, hvori Livet er kommet til os; thi kun i Aanden er Gud med os og kun ved Aanden arbejder Gud hos os, fra Himmelfarts-Dagen til Doms-Dag, saa at, om vi end troer nok saa fast paa Faderen og Sønnen, som Bekendelsen lyder, saa er det dog nødvendig kun en død Tro, naar vi ikke troer paa den Helligaand, da det kun er Aanden, som gjer levende og ndretter Alt hvad Faderen har lovet os, og hvad den eenbaarne Son har tjent og kiøbt til os. Vigesom derfor det ny Liv i Christo Jesu altid er blevet mattere og mørkere i samme Grad, som Troen paa den Helligaand valsede og den tredje Troes-Artikel fordunkledes, saaledes vil Fremtiden ogsaa vise, at det ny Liv i Christo bliver stærkere og lysere i samme Grad, som Troen paa den Helligaand bekyrkes og vor tredje Troes-Artikel oplyses hos os.

Alle de, som vandre efter denne Regel, siger jeg, som Herrens Tjener, med Apostelen: over dem er Fred og Barmhjertighed!

N. F. S. Grundtvig.

